

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VI. Idem Abbati & Monachis a S. Andreae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

CAPUT V.

Idem ^a Cantuar. Archiepiscopo.

AD hoc in Beatorum Apostolorum Principis Cathedra, Domino disponente, quamquam immeriti sumus constituti, ut plantare debeamus, quæ ad divinum spectent decorem, & evellere, & eradicare curemus, quæ obvia sunt rationi, & profectum impediunt salutis. Intelleximus sanè, quod Hospitalarii nominatim excommunicatos contra prohibitiones Episcoporum Ecclesiasticæ præsumunt tradere sepulturæ, non cogitantes, quàm grave sit eis in morte communicare, quos dum viverent, Ecclesia à suo sinu pro eorum excessibus ^b segregavit. Verùm quoniam hujusmodi præsumptionem, & temeritatem nolumus, nec debemus aliquatenus tolerare: f. t. per A. f. p. m. quat. prædictos fratres moneas, ac hortaris, & eis ex parte nostra præcipias, ut si quos in excommunicatione defunctos in cæmeteriis Ecclesiarum sepelierint, eos extra cæmeteria penitus ejiciant. Quod si facere noluerint, hoc ipsum de his quos in excommunicatione defunctos esse tibi constiterit, auctoritate nostra rem. ap. ob. exequaris.

NOTÆ.

^a *Cantuariensis*.] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc titul. cap. 6.* & post Concil.

Later. *part. 31. cap. 5.* De hac Metropoli nonnulla adduxi in *cap. 2. de rescript.*

^b *Segregavit.*] Juxta tradita in *cap. sacris, de sepultur.* ubi commentarium hujus textus dedi.

CAPUT VI.

Idem Abbati & Monachis ^a S. Andrea.

SI de terra, quam habetis in Parochia, d. v. jam per xxx. Annos decimas Canonice de Plautio persolvistis, eas sibi de cætero integrè, oc. & ap. post persolvatis: licet enim privilegiorum Romanæ Ecclesiæ beneficio Fratibus de Cisterc. indultum sit, quod de laboribus suis nulli decimas, vel primitias persolvere debeant; ex privilegio tamen vobis indulta tanto tempore detrahere voluistis. Cùm liberum sit unicuique juri suo abrenunciare, eoque modo potestis vos in hac parte tueri.

NOTÆ.

^a *S. Andrea.*] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 9.* & post Concil. Later. *part. 38. cap. 4.* Monasterium hoc est Ordinis Cisterciens. in Diocesi Sagientis, quod B. Mariæ de sancto Andrea Ordinis Cisterciensis appellatur in libro Camera: cujus Ecclesiam instauratam, aut perfectam à Reginaldo Abbate dedicavit Gaufridus Episcopus Sagientis Anno 1552. ut refert Manrique *tom. 2. anal. Cisterc. anno 1148. cap. 15. num. 5.*

Moneta de *commut. cap. 8. num. 495.* Suarez *co. 1. de relig. lib. 10. cap. 20.* Garcia de *nobilitate, glossa 6.* Amaya in *l. 1. Cod. qui sponce, num. 18.* Giurba *consil. 59.* Castillo de *tertiis, cap. 19.* Caldas Pereyra *de off. 91.*

Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita inturgo. Privilegium per non usum non amittitur, undè in *l. voluntaria 12. Cod. de excusat. muner. lib. 12.* docetur, quod si aliquis habet immunitatem à tutela, non ob id, quod spontè eam susceperit, privilegiis suis derogat: & in *l. creditor 7. Cod. de usur. aj. ut Imperatores: Nec enim si aliquando ex consensu prestata sunt, obligationem constituunt.* Ergo non rectè in præsentem assertitur, per non usum privilegium amitti non solvendi decimas. Augetur hæc difficultas ex eo; nam privilegium ut possit amitti per non usum, debebat illud omittente communitas, seu persona, cui concessum est, ut probat Chaffaing. *d. l. 1. prop. 1. cap. 5.* Sed privilegium non solvendi decimas, de quo in præsentem, non fuit concessum Monasterio sancti Andrea tantum, sed universæ Religionis Cisterciensis, ut probavi in *cap. nuper, de decimis.* Igitur omissione, seu negligentia Abbatis, & Fratrum Monasterii S. Andrea amitti non poterat. Augetur deinde hæc difficultas ex *cap. accedentibus, hoc titul.* ubi in eadem specie privilegii decimarum assertitur, quod ad hoc ut illud amittatur,

^{2.}
Impugnatur tradita assertio.

COMMENTARIUM.

^{1.} *Conclusio* EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: Privilegium amittitur per non usum, Ecclesie tamen concessum post XXX. annos. Quæ Conclusio probari potest ex *cap. cum accessissent, de consuet. cap. pro illorum 22. de prob. cap. ad Apostolicam, de regul. c. accedentibus, hoc tit. l. 2. §. final. ff. de veteran. l. 2. l. semper 5. §. final. ff. de jure immunit. l. 2. §. final. ff. de Decur. l. 2. Cod. de tabul. lib. 11. l. 3. Cod. de Decur. lib. 10. l. 2. Cod. de jure domini imperand. Illustrant ultra congestos à Barboza in præsentem, & de potest. Episcopi alleg. 26. num. 11. Balboa in *cap. Sanctorum, de præscript. num. 54.* Bruno Chaffaing. *de privileg. regul. part. 1. princip. l. cap. 5.**

ur desideratur præscriptio quadragenaria contra habentem simile privilegium. Ergo non rectè præsentem asseritur præscriptionem tricennale sufficere contra Monasterium S. Andreae, ut privilegium non solvendi decimas amittere possit.

3. Quæ dubitandi ratione ita fulcitur non obstantem, vera est præfens assertio, pro cuius expositione sciendum est, juxta Isidorum in cap. privilegia, mon. & 3. dist. privilegia dici privatas leges, eo quod in privam ferantur: facit Fungerius in etymolog. ibi: *Privilegia nihil sunt aliud, quam jus singulare incerta alicujus persona, vel causa favorem ac gratiam, propter aliquam naturalis acquiratis rationem inducunt.* En quod privilegia in privatum ferantur, sunt enim privilegia quadam beneficia à Principe inducta, l. quia tale. ff. solut. matrim. l. sunt qui. ff. de re judic. facit textus in l. privilegia 196. ff. de R. I. ubi Jureconsultus appellat beneficia ea, quæ verè privilegia dicuntur in l. in omnibus 66. ff. eod. tit. quia Principis beneficio indulgentur propter privatum commodum, & favorem privilegii, cap. in his 30. ibi: *Duximus indulgendum & de privil.* notantur P. Faber, & Gothofredus in dict. l. privilegia, Azor. to. 2. instr. lib. 5. cap. 22. & 23. Suarez lib. 6. de legibus, cap. 1. num. 3. Salas eod. tract. disp. 27. sect. 1. Hieronymus Garcia in pol. regul. trac. 8. difficult. 1. dub. 1. Prado to. 2. Theolog. Moral. c. 5. q. 1. Belsold. in delib. jur. lib. 1. Pandect. tit. de privil. quare privilegii, & beneficii voces promiscuè usurpantur à Calliodoro lib. 1. variar. c. 28. quia in genere saltem conveniunt, ut ex indulgentia Principis proficiantur; namque omne privilegium continet gratiam, beneficium, & indulgentiam Principis, & ex ejus favore descendit, nec potest debitum dici. Suarez dict. lib. 8. c. 2. n. 11. Sed non omne beneficium privilegium est, sicut nec dispensatio, nec rescriptum gratiæ, quia in his deest ratio propria privilegii, quæ in eo consistit, ut ad omnem actum generis privilegiati immunitatem habeat is, cui datum est privilegium, quasi legis permissionem obtinuerit: sed beneficia, rescripta gratiæ, & dispensationes inductæ, ad unum, vel alterum casum, tantum vires suas producant, nec legis rationem obtinent: quapropter privilegia, & rescripta, tanquam diversa specialibus titulis distinguuntur in hoc volumine libro 6. & in Clementinis; & ex ea differentia colligit Azor lib. 5. instr. cap. 22. quest. 5. quod licet in beneficiis cautum sit, ne liceat uti gratia ante impetratas literas in extravag. indulta, de elect. ad privilegia, tamen hæc doctrina non extenditur. Quod autem D. Isidorus in dicto cap. privilegia, adjicit, privilegia privatas leges dici, quia in privam ferantur, videtur sumpsisse ex Gellio lib. 10. noct. cap. 20 qui communes leges à privilegiis ita distinguit, quod leges sunt generalia jussa pertinentia ad universos cives, privilegia verò sunt privata jussa ad singulos homines pertinentia; quia veteres priva dixerunt, quæ nos singulare dicimus, ut notavit Jacob. Gothof. in dicta regula Privilegia. Undè deducitur, non exigi ad privilegia formanda, quod singularibus hominibus concedantur, quia etiam possunt uni communitati tribui, vel collegio, ut in dict. cap. his 30. de privileg. dict. cap. Abbate 25. d. V. S. vel certo generi personarum, veluti minoribus, Clericis, Religiosis, Ecclesiis. Militibus, creditoribus, maritis, vel dotibus, ut in d. l. sunt qui, de re judic. l. si ventri, ff. de bonis auctoris. judicis, l. assiduis, Cod. qui portores: nec idèd minus erunt privilegia, quia ipsa communitas, vel per-

sonarum, vel causarum collectio habet se ad instar private persone, quia est pars majoris communitatis, à cuius legibus eximitur. Lege autem decemviri cautum fuit, Privilegia ne concederentur, tabulâ novâ, his verbis: *Privilegia ne concederentur. Quam laudat Cicero lib. 3. de legibus, ibi: Leges præclarissime de 12. tabulis translate duæ, quarum altera privilegia tollit.* Et mox: *In privatos homines leges ferre noluerunt: id enim est privilegium, quo quid est injustum.* Et pro domo sua ibi: *Vetant leges sacratæ, verant 12. Tabula leges privatis hominibus irrogari; id est enim privilegium, quod nemo unquam tulit, nihil est crudelius, nihil permissius, nihil quod minus hæc Civitas ferre possit.* Quæ lex ab Atheniensibus accepta fuit, apud quos teste Demosthene contra Aristocratem ita cautum erat: *Nec lex de vino feratur.* Illustrat Samuel Petrus ad jus Atticum lib. 2. tit. 1. qui, & Jacob. Gothofredus in notis ad d. tabul. 9. observant privilegium in ea lege aliter accipi, quàm vulgò hodie accipitur, videlicet pro jure extraordinario & à communi exorbitante, quando lex specialis pro singulari persona rogabatur, in qua oriebatur, & finiebatur; veluti lex de Menandro, cuius meminit Consul-tus in l. 5. §. ultim. ff. de capitulis: altera de Hostilio Mancinio, cuius mentio fit in l. ult. ff. de legationibus. Videndi sunt Petrus, & Gothofredus ubi supra.

Ex hoc etiam principio, quod privilegia privata leges sint, inferitur, ab eo esse concedenda privilegia, qui legem concedendi potestatem habeat, ut probant D. Antoninus 2. part. summa, post. iur. 19. cap. 1. Sylvester in summa, verbo privilegium, qu. 2. Hostiensis in summa hujus tituli, §. qui possit, Suarez dict. lib. 8. de legibus cap. 8. Salas eod. tract. disp. 17. sect. 3. Unde provenit, competere Romano Pontifici potestatem indulgenti privilegia in universo orbe, ut probatur à Gratiano post caput finale, §. item Hieronymus, 28. quest. 1. & in cap. constitutum 6. ibi: *Cum libertatis privilegium, vel protectionis præsidium aliquibus Ecclesiis indulgemus: de religiosis domibus.* Latè illustrat Bronus Chassaing. de privileg. Regul. regul. 1. proposit. 5. & hoc est accipiendum, dummodò hanc potestatem exerceat circa spiritualia, aut Ecclesiastica jura, quæ ei subjiuntur; non autem circa temporalia, nisi respiciant spiritualia. Suarez dict. lib. 8. cap. 8. n. 7. vel si ab spiritualibus dependant, ut in specie textus in cap. per venerabilem, qui filii sunt legit. Idem circa Reges, & alios Dominos temporales dicendum est; nam cum habeant supremam potestatem ferendi leges, possunt etiam privilegia concedere. Dubium autem est, an tantum subditis propriis privilegia concedi possint? Et concedi valere, suadet ex eo, quia privilegia sunt beneficia: sed beneficia etiam in subditis concedi valent: ergo & privilegia. Accedit quod Principes sæculares multa privilegia Ecclesiis, Clericisque concesserunt, l. 1. cum multis aliis, C. de sacros. Eccles. & de Episcopis, & Clericis, qui ab eorum potestate exempti sunt, constat ex cap. Ecclesia sanctæ Mariæ, de constit. cap. final. de rebus Eccles. Sed adhuc dicendum est, beneficium, quod veri privilegii rationem habet, concedendum esse à Principe suis subditis, nec ab alio dari, ut docent Azor. tom. 1. instruit. moral. lib. 5. cap. 22. quest. 4. Suarez dict. l. 8. de legibus cap. 9. num. 2. Salas dict. sect. 3. num. 7. qui inde deducunt, non posse à Principibus sæcularibus privilegia tribui Ecclesiis, nec Ecclesiasticis personis: quæ doctrina ex

ex eo probatur, quia hoc beneficium non est simpliciter beneficium, sed lex privata; ideoque solis subditis concedi potest, sicut lex solis subditis datur. Suarez de legibus disput. 7. sect. 7. n. 23. alias autem frustra diceremus Pontificem in spiritualibus tantum, vel Ecclesiasticis eidem annexis privilegia concedere, si posset omnibus indefinitè ea concedere: undè in dictis legibus Codicis abusive privilegia dicuntur concessiones factæ à Principe seculari Ecclesiasticis personis, nisi forte circa eam materiam versentur, quæ personis Ecclesiasticis competit tanquam civibus, & membris Reipublicæ politicæ: nam quoad hanc partem Principi laico subijciuntur, & ideo possunt in ea ab ipso privilegia concedi.

5. Traditio
trava-
tio deci-
dendi.

Ex hucusque traditis apparet vera ratio præsentis decisionis; nam cum privilegium sit lex privata, renunciari poterit ab eo, in cuius favorem concessum est. quia uniusquisque potest juri pro se introducto renunciare, c. ad Apostolicam, de regul. l. si quis in conscribendo, C. de Episc. & Cleric. probavi latè in cap. si diligenti, de foro compet. & cum nihil inter sit voluntas declaretur factis, aut verbis, l. de quibus 2. ff. de legib. immò factò plus soler ostendi voluntas, quam verbis, l. si tamen 48. §. si quis, ff. de adilit. edict. ideo renunciari potest privilegium, aut non utendo eo, aut per contrarium utrum, ideoque in præsentis specie cum Monasterium S. Andreae ratione privilegii possit se excusare à solutione decimarum, & non fecerit, immò per 30. annos eas persolverit; videtur tacite suo privilegio renuntiasse, ut ex ipsa taciturnitate eliciatur consensus renunciandi, l. Campanus 47. ff. de oper. libert. l. si quis delegaverit 12. ff. de novat. l. 4. C. de pact. inter emp. & per consequens non potuit Monasterium amplius intendere ejus obligationis exemptionem, argumento legis jam dubitari 86. §. final. ff. de hered. inst. Illud tamen summè notandum est, in privilegio reali duplicem usum dari posse: alium privativum, contrarium alium. Privativus est, cum quis privilegio voluntariè non utitur: contrarius cum non solum quis non utitur privilegio, verum & operatur quid contrarium eidem: & ut præscriptio currat in usu privativo, tres conditiones juxta communem Doctorem sententiam, quam sequuntur Portel. in dubis regul. verbo Privilegii non usus, Chassaing. dict. c. 5. propositi. 1. requiruntur. Prima, ut oblata fuerit occasio utendi privilegio, & privilegiarius eo non utatur: secunda ut detur scientia talis privilegii: tertia ut adsit potentia illo utendi, id est non detur impedimentum.

6. Dissol-
vitur
dubitatio
ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, pro cuius solutione varia adduxerunt Joannes de Plantea in l. 2. C. qui sponte munera, lib. 10. Garcia de nobilit. gloss. 6. nu. 29. Suarez dict. lib. 8. de legibus, cap. 35. num. 10. Gironda de privil. credit. num. 107. Otero de pascuis, cap. 20. num. 31. Castillo de tertis, cap. 19. num. 16. qui communiter reiterabiles; & momentaneos, non reiterabiles; ut in his sufficiat unicus actus ad amittendum privilegium, in illis autem necessarium sit tempus præscriptionis. Sed hanc sententiam facillè refellunt Garcia ubi supra, Amaya in l. 1. Cod. de his qui sponte, n. 20. quare eà distinctione omisâ verius dicendum est cum P. Suarez dict. cap. 35. num. 10. Barbola alleg. 26. n. 15. Pereyra decis. 91. Castillo de tertis cap. 19. nu. 16. per actum unicum privilegio contrarium non induci amissionem privilegii quoad futurum tem-

pus, sed tantum induci renunciationem quoad illum actum particularem, vel causam, in qua contra privilegium egit, ut expressè probatur in dict. l. voluntariè, Cod. de excusat. int. l. 2. & 3. Cod. de his qui sponte, veluti si tutor, qui excusari poterat à tutela, illam admisit, et si postea excusare se velit, non audietur, l. Prator 13. §. final. ff. de vacat. muner. Idem in veterano Decurionatum agnoscente probatur in l. 2. & final. in fine. ff. de veteranis; facit textus in l. Prator 13. §. final. ff. de vacat. muner. ubi docetur, quod si is, qui poterat privilegio se excusare, ne Judex fieret, postquam consentit, penitentia ductus velit se excusare, audiri non debet. Nec contrarium docetur in cap. cum accessissent, de constit. cui varias assignarunt interpretationes Doctores supra relati, quibus omisissis dicendum est cum Amaya ubi supra, num. 27. in eo textu non agi de illo privilegio, sed potius de statuto factò à Canonicis Tulentibus, qui per unum contrarium actum poterunt ab eo desistere, & recedere ab eo novâ dispositione, ut jam in eo textu notavi. Ut autem Privilegium quoad tempus futurum amittatur, varii actus contrarii, seu omisissis, accedente legitima temporis præscriptione, desiderantur. Quot verò actus necessarii sint, nec jure expressum est, nec apud interpretes constat. Obtinuit tamen, sufficere eos, qui necessarii videantur, ut tempus præscriptionis non interrumpatur, argumento legis autem 6. ff. de servit. urban. ibi: Ita ademptum jus meum amitto, si super hoc tempus ades tuas alius sublatas habueris: l. si quis 18. in fin. ff. quemadmodum serv. viutes; ex eo enim actu, qui contra privilegium factum est, decidit à possessione sua privilegiatus, & incipit quasi possideri jus contra illum. Quod si continuetur, & non interrumpatur, nec privilegiatus faciat quicquam quo videatur priorem illum actum retractare, & suam quasi possessionem reintegrare, mediante præscriptione amittitur. Nec obstat primum argumentum ipsius dubitandi rationis; nam verum est Privilegium tantum renunciari posse ab eo, in cuius favorem illud concessum est, ut in totum amittatur; & ita ut universus Ordo Cisterciensis amitteret privilegium non solvendi decimas, universus ordo cessare debebat in privilegiu suo: at verò ut unum monasterium pro suo interesse particulari amittat illud beneficium, sufficit ejus omisissio, & neglectus, quia tunc partialiter pro sua parte amittitur privilegium.

Nec tandem obstat textus in dict. cap. accedentibus: pro cuius conciliatione cum præsentis textu varia adduxerunt Garcia de nobilit. dict. gloss. 6. num. 35. Suarez de legibus lib. 8. cap. 35. nu. 2. Barbola de potest. Episcopi dict. alleg. 26. num. 18. Alii docuerunt, præsentem textum esse accipiendum juxta tempus antiquorum canonum, quò admissa fuerat tricennalis præscriptio, ut probavi in c. Sanctorum; textum verò in dict. c. accedentibus, procedere juxta novos canones, secundum quos præscriptio quadragenaria contra Ecclesiam statuta fuit in cap. de quarta, cap. illud, cap. ad avres, de præscripti. Sed cum ipsi textus auctorem habeant Alexandrum III. qui auctor est præsentis textus, hæc solutio sustineri non potest: quare verius dicendum est cum Barbola in præsentis, & dict. alleg. 26. Amaya ubi supra, num. 30. diversam speciem proponi in præsentis textu, ac in d. cap. accedentibus; in præsentis enim sufficit præscriptio tricennalis; quia non agebatur de præscriptione decimarum,

7. Exponi-
tur cap.
acceden-
tibus, hoc
tit.

decimarum, sed de renunciatione privilegii, quia Canonici petebant decimas in sua Parochia jure communi sibi debitas, *cap. cum contingat, de decimis*, Monachi Sancti Andreae exceptionem opponerent privilegii Cisterciensibus concessi in *cap. nuper, c. ex parte de decimis*; è contrà Canonici replicabant, privilegium illud cessasse per contrarium usum, quia per 30. annos eo privilegio usi non fuerunt; undè illud renunciassè credebantur, & per consequens standum esse juri communi. Et quia faciliùs quælibet res redit ad pristinum statum, argumento legis si unus 27. §. *pactus ne peteret, ff. de pactis*; ideo minùs tempus necessarium erat ad hanc præscriptionem, ut solutio decimarum reduceretur ad jus commune: at verò in *dist. cap. accedentibus*, contrarium contingebat; nam Monasterium, quod petebat decimas, jure speciali nitebatur, non verò jure communi:

Templarii verò privilegium exemptionis allegabant. Et licet illud amitti possit taciè renunciatione, hoc est decimarum solutione, tamen ad talem præscriptionem, & ut Monachi ab eis possent decimas exigere, desideratur præscriptio quadragenaria, quia currit contrà Ecclesiam, & ille præscriberebat, qui non jure communi nitebatur, sed potiùs jure speciali; undè diutius tempus in ea præscriptione desiderabatur, quam in præsentis specie: latius prosequitur Barbosa *dicta alleg. 26.* Illud tamen omittendum non duxi, hucusque tradita de tempore necessario ad amittendum privilegium, procedere regulariter in privilegio de non faciendis; si verò sit privilegium faciendi aliquid, veluti habendi nundinas, spatio 10. annorum præscribitur, l. 1. *ff. de nundinis, l. 2. tit. 18. part. 3. Azuvedo in d. l. 1. tit. 1. Molina lib. 2. de primog. c. 7. nu. 70. Amaya in d. l. 1. C. de his qui sponte, n. 35.*

C A P U T VII.

Idem a *Ambian, Episcopo.*

PORRò quoniam Templarii, & Hospitalarii multà sunt libertatis prærogativà donati, non dubitamus, quin aliam libertatem habeant in locis, in quibus antequam ad eos pervenissent, fuerant habitatores: quod totum ex ^b inspectione privilegiorum suorum plenius advertere poteris, & secundùm quod inveneris, ita ^c observes.

NOTÆ.

^a **A** *Mbianensi.*] Ita etiam legitur post Concilium Lateran. *part. 50. cap. 18. & in 1. collect. sub hoc tit. cap. final.* ubi additur *pars capituli Quoad sedem*, ut cognoscatur in præsentem referri partem textus in *cap. quoad Sedem, de frigidis*. ubi extat alia pars hujus de. retalis.

^b **I.** *Inspectione.*] Erit ad privilegii valorem, & probationem necessariam esse scripturam docuerunt Glossa verbo *In scriptis*, in *cap. 1. de censibus lib. 6.* Baldus in *l. 2. Cod. de mandatis Principum*, Mascardus de *probat. conclus. 528. num. 19.* & suadet ea sententia ex *cap. contra morem, dist. 10.* ibi: *Scriptis privilegii*; c. *cum olim 12. hoc. tit. cap. cum persona 7. cod. tit. lib. 6.* Sed adhuc verius est, non requiri scripturam ad valorem privilegii, nec ejus probationem. Suarez *d. lib. 8. cap. 2. num. 2.* qui indè notat, viva vocis oraculo privilegia indulgeri. Salas de *legibus dist. disput. 27. sect. 2. nu. 20.* Prado *tom. 2. Theolog. moral. cap. 5. quæst. 1 §. 2.* quia nullà constitutione scriptura exigitur ad privilegium probandum: & constitutio extravagantis *Injunctæ, de elect.* quâ docetur non licere utrumque gratiæ Pontifici: ante expeditionem literarum, solùm procedit in gratiis beneficialibus; & idèd succedit regula juris, quod scripturâ non consideratur pro solemnitate, sed gratiâ clarioris probationis, l. *contrahitur, ff. de pignor.* & hoc probatur ex *cap. institutiones 25. quæst. 2. Clement. dudum, de sepultur. extravag. et si Domini 3. de poenit.* Per quascunque concessiones, & facultates per suam sanctitatem, tam verbo, quam scripto factis. Quare si in foro interiori debium contingat, satis est privilegium obtinere, licet ad scripturam redactum non sit: in foro autem exteriori, qui privilegium allegat, illud probare debet, *dist. cap. contra morem.* Et licet soleat frequentius scripto comprehendì, hocque sit utilius, ut de tenore

illius certò constet, cui semper standum est; at tamen non est necessaria scriptura, sed per testes etiam probari potest, *cap. cum olim 12. hoc. tit. juxta quam doctrinam explicandus est textus in cap. cum persona 7. hoc. tit. lib. 6.* dùm ait, *exemptos à jurisdictione ordinaria per privilegium exhibere illud debere eorum arbitris ab ordinariis deputatis.* Quibus verbis probari videtur privilegia literis, & scripturâ comprobari. Sed sententia illius textus ita accipienda est, ut qui privilegium allegat, & literas, aut scripturam exemptionis se habere dicit, ea exhibeat; nam frequentius privilegium ad scripturam redigitur: sed si scripturam exempli non habeat, sufficere probare privilegium testibus: quod satis constat ex ipso textu, in illis verbis: *Quibus se dicunt fore munitos.* Quorum sensus est: ut exempti cogantur ostendere & probare privilegium, ea probationis specie, ad quam se obstrinxerit, ut vel instrumenta exhibeant, vel testes, juxta modum, quo sibi indultum esse privilegium allegaverint; quæ est vera ipsius capituli interpretatio ab aliis non perpena. Si verò privilegia scripturâ comprobentur, oportet quod instrumentum authenticum sit, & nullum vitium, aut rasuram contineat, cùm hoc sit generaliter constitutum in omnibus instrumentis, *cap. inter, de fide instrum.* & in privilegii specialiter cavetur in *cap. cum olim, vers. Distinguentes, hoc. tit.* adèd ut si testes proferantur ad probationem deperditi privilegii, deponere debeant de amissione, & tenore, & quod sine vitio erat, *dist. cap. cum olim.* Quæ praxis notanda est tam à Judicibus, quam Advocatis, quando agitur de comprobando instrumento deperdito.

^c **O** *Observes.*] Quæri vulgò solet, utrum privilegia largè, an strictè sint interpretanda? Et quatenus sunt beneficia principalia, amplissimè interpretari debet, constat ex *l. 3. ff. de constit. Principum, cap. cum dilecti 6. de donat. c. olim 16.*